

DIARI CATALA
d'Avisos, Notícies i Anuncis
PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Barcelona: Edició vespre, 1 ptes. mes
Edició matí, 1 ptes. mes
Fora: Espanya, 4.50 ptes. trim.
Unió postal, 4.50 ptes. trim.
Paquet de 30 números, 90 cèntims.

La Veu de Catalunya

5cent.

Redacció i Administració
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esquetes, comunicats i reclams
a preus convencionals. Per a l'edició del
vespre s'admeten esquetes mortuòries fins
a les sis de la tarda. Per a l'edició del matí,
fins a les tres de la matinada.

Any XXIII núm. 5,057

Barcelona: Dijous 12 de juny de 1913

Edició del MATÍ

SANT DEL DIA: Sant Joan de Sahagún
Quaranta hores: A la iglesia de Sta. Clara de RR. de St. Benet.—Hores d'Exposició: De dos quarts de
set del matí a 2 1/4 de vuit de la tarda.—**Demà:** A la iglesia parroquial de Ntra. Sra. de la Mercè i St. Miguel Arcángel.—**Cort de Maria:** Ntra. senyora
del Pilar, a St. Jaume.—**Demà:** Ntra. Sra. de la Victòria a St. Francisco de Paula.—**Missa d'avui:** St. Joan de Sahagún, conf. color blanc.—**La
de demà:** St. Antoni de Pàdua, conf. color blanc.—**Adoració nocturna:** Avui, dia 12, Torn del Sagrat Cor de Jesús.

Observatori Meteorològic de la Universitat.—Director: E. Aleó.—11 de juny
BORES D'OBSERVACIÓ: 9 matí i 4 tarda.—**Baròmetre:** 0.90 al nivell del mar 761.17718.—**Temperatures:** Màxima, 34.8 sol, 27 d'ombra. Míni-
ma: 19.2 d'ombra, 17.2 de vent.—**Temperatura a 1 m d'altura:** 21.6, 22.2.—**Piça a les 9 hores:** 0.0.—**Algas evaporada en mil·límetres:** 1.41.—**Gras d'hu-
midat:** 74.—**Dirigible del vent:** 88.—**Velocitat del vent:** 30 km.—**Estat del cel:** 2.0.—**Núvol:** 0.0.—**Quantitat:** 0.0, 0.0.
Sorides del sol: 4.17.—**Pausa:** 7.14.—**Sorides de la lluna:** 1.18.—**Posta:** 1.31.

Balneari VILLA ENGRACIA

D'ESPLUGA DE FRANCOLI —Aigua i clima
reconstituints.

XALETS AMOBLS FERIALES. —HOTEL VILLA ENGRACIA
Servei d'automòbils, telèfon, grans reformes. Informes i lloguer de xalets: BRUCH, 114, pral. Barcelona.

Enofosforina

Serra
Tonic reconstituent. BERNINERALI.
SANT TORNÀ I ROBERTS. Fàbrica i ven-
tallat i totes les forces perdudes a si-
guir per un excoés treball mental o ha-
par altres causes. —A. Serra.—Pelayo, 9.

Tusquets i C. S. en C. Bona
Valors i cupons.—Rambla del Centre, 9.
Adobs Espinás
Rambla del Centre, 37.—Fàbrica a Sant

M. Marsans Rof i Fills
Valors, Cupons, Giros, Canvi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

HOTEL GORI

A OLESA DE MONTSERRAT
COLONIA ESTIUENCA
Desde 1.º de juny servei immillorable de fonda i restaurant, a càrrec d'un dels
més renomats cuiners d'aquesta capital. Cotes especials per a la Puda, emplant
sols 15 minuts en son trajecte. Còmodes i espaiosos Xalets, els quals se troben rodejats
de passeig i frondosos jardins, tot això a preus sumament reduïts. — Per a informes,
a l'administrador de l'Hotel.

DR. BOADA Vies Urinàries. Mals de la pell. Extirpació del pèl moix.
Raigs X. Electroteràpia. Carrer Gólia, 642. De 2 a 4 i de 6 a 7.

REINA VICTORIA HOTEL

MAISON SUISSE CONFORT MODERN
INAUGURAT DE POC. —Barcas, 6 i 8, Valencia

T. Bracons y Fill PELAYO, 8, interior i TALLERS, 74 bis. —
Secció de vendes a la menuda. Panyeria, Drils,
Gèneros de punt, Mocadors, Tovalloles i Llençols. — Retalls de Panyeria.

MOSAICS E F ESCOFET & C

Ronda Sant Pere, 8

Aigua "Estrella"

Mineral natural, alcalina gasosa. Excelent per a la salut. Dels manants de la Societat
Anònima "Vichy Catalán". Superior i més econòmic que totes les similars.
Demanda per tot arreu en ampols i moltes ampols.
Administració: Rambla de les Flors, 13, entressol — Barcelona

Futurs de cotó A. G. Gabarró Garola. — Lauria, 33
Telèfon 2.094. S'executen ordres als mercats
de Liverpool, Nova York i Nova Orleans. — Demanin follet explicatiu i detallat

Per la Mancomunitat. - Crisi total

Nou entrebanc

El projecte de llei de Mancomunitats, anhel de Catalunya, esperança de totes aquelles regions santes que integren la Espanya i penya del ressorgiment de l'indivisiu de l'iberia, després de donar un pas més, ha sofert un nou entrebanc.

Hi torna a haver crisi per l'actitud decidida del president del Consell en favor del projecte; hi torna a haver crisi sense que res l'hagi justificat. Perquè mateix comte de Romanones i els telegrames d'abans d'ahir en fan fermança—ja preveia en la seva conversa amb els periodistes la manera com se descompondria la votació. I encara els seus vaticinis no eren tan favorables per a ell i el projecte com ho ha estat la realitat. Doncs la votació va ser satisfactoria i el que ho reconeguem tothom que no tingui al davant dels ulls la vena de l'apassionament.

I cal també que la crisi se resolgui de l'única manera que pot resoldre, o sigui, ratificant-se els poders al comte de Romanones, la situació del qual és encara avui millor que en la crisi anterior.

Mai com aquests últims dies, haurà tingut el comte de Romanones un moment que fes aparèixer la seva figura com la d'un governant. I ara que la seva situació era més decidida i per consegüent més aïrosa que mai, ha vingut la crisi.

Amb tot, no cal desmaiarse. La Mancomunitat lluita amb seriosos entrebancs, no hi ha dubte; però acabarà per imposar-se, contra la mala voluntat d'alguns vils inútils i contra la manca de patriotisme que ha allunyat de l'alta Cambra alguns senadors, més atents a les petites influències personals o a les particulars conveniències, que a les necessitats del país que intenten representar. La conducta d'aquells senadors fora ridícula si no hi hagués entre mig el sagrat interès de la patria, amb el nom de la qual no vacil·len a jugar sempre que's tracta de satisfer vanitats puerils, ostentant insignies o lluint il·lusions influències. Aquests senyors tragi-còmics fan en realitat el més ridícul dels papers, i a la colla dels vells repetants que tenen per companys a l'alta Cambra i els mèrits dels quals se reduïren a haver-se passat tota la vida xuclant del presupost, cobrant sou o cessant de ministre, sense que la patria els hagi d'agrair cap obra fecunda sense que puguin ostentar en la seva fal·la de serveis altres mèrits que la clientela en perjudici del país i en desprestigi dels organismes governamentals.

Al Dia

EL SENAT

No hi ha, fora de l'Àfrica i del pèl moix, res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

Els que votaren

Com és de suposar, ha sigut objecte de molts comentaris la manera com votaren els seus sufragis els diferents senadors, en la trascendental votació de l'article primer del projecte de llei de Mancomunitats.

Amb satisfacció s'ha notat que ni un sol senador electiu, de Catalunya, ha votat en contra. Tant els senadors electius de les quatre províncies, com els que ho foren pels Col·legis electius de les Econòmiques d'Àfrica del Nord i de la Universitat, han donat sos vots favorables al projecte. I això sense distinció de partits, amb tot i la inveterada relació d'alguns, com els tradicionals, amb el Govern del comte de Romanones.

També s'ha comentat amb gust, l'actitud de l'Arquebisbe de Tarragona i d'alguns dels senadors vitalicis i per dret propi. Especialment ha meregut un elogi el vot del senyor marquès de Grigny, únic senador conservador que ha votat a favor, recordant-se més de Ca-

garantia contra els salts i els assalts d'un moment de bogeria de l'opinió pública: està bé. Però això no és un fre, no és una cosa treballosa; és un obstacle, és un buit. S'ha de combatre i amb tota energia, amb tota decisió.

Catalunya conquistarà el Congrés: mai podrà conquistar el Senat en sa actual constitució.

I el Senat, tal com és, fa els senadors tal com són. Fa Monteros, Gullons, Groizards, etc., etc.

POL.
Madrid, 10.—VI—913.

De la Tribuna estant

La obstrucció

Madrid 9 juny 1913.

A les tres, el Senat és ple de gom a gom: fins les tribunes. Se vota definitivament el tractat de pau i amistat amb el Japó. Surto de la Tribuna per a respirar. La majoria dels passadissos és gran; dels ministres no hi arriben les onades. Allí m'hi fico per a no sentir parlar malament de les Mancomunitats. Els conservadors foren arreu; davant de les dificultats amb què el Govern topa, se freguen les mans de gust. Ja han lograt que cap senador conservador català sigui al Senat: el senyor Monegal no ha tornat; els senyors Benet i Colom, comte de Torroella de Montgrí i marquès de Santmanat (aquest té excusa), no han vingut.

Del despatx de ministres van i venen recaders. Diu que proven el darrer esforç d'un aranjament amb el Monteros Rios, que és a casa seva esperant els aixecaments.

Passa el comte de Romanones: sembla que té ganes de dir quelcom. Efectivament, satura.

—I doncs, senyor comte, com anirà això?

—No ho sé, però jo hi faig tot lo que puc.

—Efectivament.

—I creguiu que he passat una setmana!... Hi sigut la meua setmana trágica!

—Però n'ha sortit.

—No parlaré—diu jo— d'altres mil·lors.

—S'acosta un jove diputat català, republicà.

—Comte, això va malament.

—No ho cregui. Ara acabo d'enviar el darrer recado al senyor Monteros per a que vingui a combatre el projecte i el vull davant per davant.

—No parlaré—diu jo— d'altres mil·lors.

—S'acosta un jove diputat català, republicà.

—Comte, això va malament.

—No ho cregui. Ara acabo d'enviar el darrer recado al senyor Monteros per a que vingui a combatre el projecte i el vull davant per davant.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya. En la política espanyola, no hi ha res que pugui justificar la política que les Mancomunitats: és a dir, com sempre, Catalunya.

Lliga Regionalista

AVUI, dijous, a les deu del vespre
Conferència del regidor
DON GASPAR ROSÉS

Tema: Disset mesos de presidència a la comissió municipal d'Hisenda

La crisi

Madrid, 11, 3.30 tarda.

El Govern està en crisi. S'ha llegit a les Cambres la comunicació del Govern demanant que se suspenguin les sessions. I així s'ha acordat amb la fórmula de que per a la pròxima sessió s'avisarà a domicili.

A la Granja. - Reunió del Consell.
A les Cambres. - Confusió.

Madrid, 11, 4.15 tarda.

Aquest matí, a les sis, ha sortit el comte cap a la Granja, a on ha arribat poc abans de les nou.

Ha descansat i s'ha desdijunat a l'anomenada Casa de Canònigs i immediatament ha sigut rebut pel Rei.

La entrevista ha sigut llarga.

A les dotze el quefe del Govern ha agafat l'automòbil per a tornar a Madrid i ha arribat al seu palau de la Castellana a les dues.

Desde la Granja ha avisat el comte de Romanones als ministres que els redimissis particulars, així és que quan ha arribat el quefe del Govern al seu hotel de la Castellana ja l'esperaven alguns dels seus companys de Govern.

Poc han trigat en reunir-se tots els demés ministres.

A la poca estona, el senyor Brocas, secretari particular del comte de Romanones, ha sortit amb dos plets, que els periodistes que esperaven la terminació del Consell han suposat eren les comunicacions a les Cambres declarant trobar-se en crisi el Govern.

Les negatives del fidel secretari del comte de Romanones han posat un punt de dubte en les fàcils deduccions dels periodistes, tant, que aquests s'han dirigit a les Cambres.

Al Senat aquest matí havia 17 senadors quan don Amós Salvador ha declarat oberta la sessió.

Immediatament s'ha donat compte de la comunicació del Govern declarant trobar-se en crisi.

Com una crisi, encara que esperada, produïx sempre certa emoció, no cal dir que s'ha produït en l'alta Cambra un moviment de confusió.

Molts senadors s'han dirigit a casa del comte de Romanones.

Els periodistes han marxat als seus periódics o a telèfons per a comunicar les notícies a províncies.

El Senat ha quedat solitari.

El Congrés està més animat.

En aquesta Cambra es troba l'animació i l'interès polític.

A mida que avança la tarda la concorrència és major i més gran l'animació.

La confusió és indescriptible.

Nota del Consell. - La crisi total

El Consell ha acabat poc abans de les quatre, facilitant-se la següent nota oficial:

«El Consell de ministres reunit ahir considera indispensable presentar a S. M. els Decrets admetent la dimissió dels seus càrrecs als senyors president i vis-presidents del Senat senyors Porruondo i Roda i al president del Consell d'Estat.

«Els ministres s'han enterat amb satisfacció i amb gratitud de que S. M. el Rei s'ha dignat firmar aquells decrets que li foren sotmesos pel president del Consell.

«Examinades les situacions política i parlamentària que's deriven del curs del debat en el Senat i del resultat ofert pel Congrés i tots aquells factors d'ordre intern del partit liberal, i adhiu els estranys al mateix que mereixen no obstant l'atenció dels governaments, els ministres entengueren unanimitat que, després de la resolució de S. M., encara més que abans, importava que el senyor president del Consell disposés de la necessària plenitud de medis per a desenvolupar la política liberal.

«En virtut de tot això els ministres han posat les seves dimissions en mans del senyor president, a fi de que, així plantejada la crisi, pugui proposar a S. M. lo que millor convingui a la Monarquia i a les solucions liberals i democràtiques que'l país anela.

En Romanones

El comte de Romanones, després del Consell, s'ha entrevistat un moment amb els periodistes manifestant que està cansadíssim, que durant la nit anterior no s'ha ficat al llit i ara's disposa a fer-ho, per aixecar-se a les nou de la nit, perquè celebra avui en son hotel de la Castellana un banquet i recepció en honor del Cos diplomàtic.

Els regionalistes

El comte de Romanones i el senyor Cambó han celebrat una llarga entrevista.

En aquest moment en les oficines de la Lliga se reuneixen els diputats i senadors regionalistes.

L'opinió catalana

El president de la Diputació de Girona contra el senador Bosch.

El bon patriota don August Riera, president de la Diputació de Girona, ha enviat el següent telegrama a don Bartomeu Bosch, senador conservador per aquella província, que va dir en ple Senat que Catalunya no volia la Mancomunitat. Li diu el senyor Riera:

«De ser exactes les frases que la premsa atribueix a V. E. declarant ante el Senado que solamente Barcelona desea las Mancomunidades, supondría que V. E. está completamente divorciado de la manera de sentir de esta provincia, pues la Diputación, con representantes de todos los partidos, incluso el liberal, acordó unánimemente, estando presentes todos los diputados, ratificar todos los acuerdos anteriores, pidiendo la Mancomunidad y telegrafiar al actual presidente del Consejo que activara la aprobación del proyecto de ley. La actitud de V. E. implicaría una desautorización a la Diputación por el senador por la provincia, y como presidente no puedo dejarlo sin una enérgica protesta».

Del Foment

«Fomento Trabajo Nacional expresa a V. E. sentimientos de sincera complacencia y reconocimiento por su resultado concurso proyecto Mancomunidades de que tan positivos resultados es peran los intereses que representa esta corporación.—Presidente accidental, José de Caralt».

«Madrid.—La Cámara Industrial que espera de la probación del proyecto de Mancomunidades bienes positivos para la prosperidad y desenvolvimiento de los intereses que representa, a la vez que conmovida del general sentir de Catalunya, felicita a V. E. por el resultado tan eficaz concurso prestado a nuestras aspiraciones, confiado por V. E. a la ser definitiva aprobada la Ley.—El presidente, Luis Sedó».

Anunci de crisi

(PER TELEFON)

Un solt
Madrid, 11, 2. tarda.

«La Correspondencia publica el següent solt:

«Entre els militars s'ha parlat moltíssim d'un tema sobre el qual per lo delicat ens abstenim d'indicar res.

Sols direm que no hi havia penya militar en que no se'n parlés».

Dimissió

El sub-secretari d'Instrucció pública, senyor Alvarez Mendoza, ha presentat al Govern la dimissió del càrrec.

El senyor Alvarez Mendoza és íntim amic i passant del senyor Garcia Prieto. Quan se discutí en el Congrés el projecte de Mancomunitats el senyor Mendoza formava part de la Comissió i fou l'encarregat de contestar, defensant el projecte, al famós discurs d'impugnació del senyor Alcalá Zamora.

A la Granja

El comte de Romanones ja marxat aquest matí a la Granja.

Hi ha certa expectació perquè's diu que és fàcil que hi hagi crisi.

CON LA ADICION DEL
ARRHENAL
O METILARSINATO DE SOSA EL
FOSFO-GLICO-KOLA-DOMENECH
HA AUMENTADO AUN MAS SUS
PROPIEDADES TERAPEUTICAS
SIENDO HOY EL PRIMER
RECONSTITUYENTE
DEL UNIVERSO

Ronda de S.º Pablo, 71.
BARCELONA

Manifestacions den Romanones.

Fa de la Mancomunitat qüestió de partit.

Madrid, 11, 5'15 tarde. El comte de Romanones, després del Consell de ministres, ha rebut als periodistes, facilitant la nota oficial que ja hem trasmes.

Contra lo que s'ha insinuat per alguns a primera hora, el president del Consell ha afirmat que la crisi ha sorgit aquí, sense que'l Rei hi hagi tingut la menor participació.

El comte de Romanones posava singular interès en constatar que la crisi no s'ha plantejat a la Granja, sinó en el Consell de ministres celebrat després de tornar el quefe del Govern de despatxar amb el monarca.

Se tracta—ha dit—d'una crisi de Govern, plantejada després de tornar jo de la Granja, aon el Rei no ha posat la menor dificultat per a sancionar els Decrets que he sotmès a la seva firma.

També vull que consti que'l projecte de Mancomunitat que fins ahir fou un compromís de Govern, s'ha convertit en una qüestió de partit, perquè ahir aquest, per una majoria de vots apreciable, va fer seu el projecte en el Senat.

Ha afegit el president que demà, com estava ja anunciat, vindrà el Rei a Madrid i a la presència del monarca aquí se resoldrà la crisi.

El comte de Romanones, com hem dit, se sentia molt fatigat, així és que tan prompte els ministres han abandonat el seu hotel ha ficat al·lucinat fins a l'hora del banquet i recepció amb que obsequia al cos diplomàtic.

En Romanones i els monarquistes.

El comte de Romanones ha dit que ha realitzat treballs inusitats per a evitar arribar a l'extrem d'admetre la dimissió als senyors Montero Rios, Arcañal Roda i Portuondo, president i vicepresident del Senat.

Jo—afegia—he tingut de realitzar actes de veritable abnegació en ares de la unitat del partit, arribant a violentar el meu criteri i el meu temperament, fins a extrems que pugnaven amb la meua manera de ser.

Però a tal punt havien arribat les coses que ha sigut impossible seguir endavant i m'he vist obligat a adoptar les resolucions que queden consignades en la nota oficial del Consell.

La resolució del Govern ha causat gran sensació entre els monarquistes.

Els amics den Montero Rios que ocupen alts càrrecs s'han afanyat a presentar la dimissió.

Apart del subsecretari d'Instrucció pública, don Manuel Rosales, el delegat de Pòstes, don Eduardo Calvo, fill del president del Consell d'Estat, don Pius, el director general de lo Contencios, senyor Garnica, i el director de Presons, senyor Pérez Crespo.

Nota dels regionalistes.

Madrid, 11, 6'15 tarde. Els senyors Abadal i Cambó, quefres respectivament de les minories regionalistes del Senat i el Congrés, han facilitat la següent nota oficial:

«Amb la votació d'ahir el Govern va obtenir un senyalat triomf, perquè no hi ha que dubtar que les Mancomunitats foren el pretext que amb greu imprudència varen escollir conservadors i liberals dissidents per a donar-li la batalla.

La recta aplicació del règim parlamentari que estableix la constitució imposa la continuació del comte de Romanones en el poder, ja que enfront de tal coalició va obtenir majoria.

També ho aconsella la més elemental prudència, perquè tota altra solució a base d'elements que ahir votaren contra les Mancomunitats podria interpretar-se com si en les altes i serenes esferes en que s'assenta el poder moderador se sancionés el vot contrari a les Mancomunitats, expressió de la minoria del Senat.

La ràpida aprovació del projecte de Mancomunitat és de capital interès per a la normalitat de la política espanyola i han de descartar la tots els que entenguin que la normalitat és condició essencial i previa per a que'l Govern puguin consagrar-se a la resolució de grans problemes nacionals.

La presidència del Senat.

Madrid, 11, 9'15 nit. Admesa la dimissió del senyor Montero Rios i havent-se reservat el Govern el nom de qui ha de succeir-lo en la presidència del Senat, se citen a aquest càrrec els senyors Weyler, Amós Salvador i Navarro Reverter.

Lo que diu en Sol i Ortega.

El senyor Sol i Ortega ha dit que com la característica actual és una gran falta de serietat no poden fer-se judicis sobre la crisi, però creu que, havent-se indisposat el Rei amb els conservadors, abans de prescindir d'una gran part del partit liberal per a embarcar-se en la fràgil barqueta del comte de Romanones, s'ho miraria molt.

Paraules den Sanchez Guerra.

El senyor Sanchez Guerra diu aquesta tarda que no l'havia sorprès la crisi, car ja ahir, quan va veure la divisió de la majoria del Senat, ho anuncià, ja que la realitat s'imposava a tota. Un diputat periodista que l'escoltava ha dit: «Demà seran vostres poder. L'ex-ministre conservador ha contestat molt serà amb aquestes paraules: «En tal estat se troben les coses que seria molt possible que encertés vost.

Lo que diu «El País».

Diu «El País»: La qüestió de les Mancomunitats és seria. No's necessita ser molt viu per aprofitar que anava a donar molt que fer als liberals.

El partit liberal no tenia criteri ni programa respecte de l'autonomia, de la llibertat local, d'aquest principi que, com tants altres, s'havia anat oblidant. El liberalisme progressista, que va fer la revolució del 46 contra el monarquisme d'alcaldes per la Corona, els monarques ara de R. O. sense'l menor menys. Unes vegades apareix regionalista, amb en Moret, que projecta una reorganització regional, i altres unitari i centralista.

El partit conservador no pot, sense arribar la seva bandera, sense rectificar.

se a sí mateix, sense borrar el seu projecte d'administració local, figurar al costat dels monarquistes contra la Mancomunitat. Pot abstenir-se, pot protestar, recordant el vot orgànic del projecte de diputats, però no li és dable ajudar als unitaris, als centralistes, a les monies del liberalisme històric.

Ningú ens guanya en admiració, en respecte, en estimació, al gran Eche-garay; reconeixem també que en Montero Rios és una personalitat sortint de la revolució de setembre; però és indiscutible que aquesta porció de liberals, els Montero, els Gullon, els Eche-garay, els Sanchez Román, etc., és antiquada.

No hem tingut mai gran simpatia pel projecte de Mancomunitat, però recaptant si una vegada votat pel Congrés el projecte, és prudent, és polític, és patriòtic, el veto del Senat. Tan imprudent, impolític i anti-patriòtic ho creiem, que considerem ben fet lo que el comte de Romanones ha realitzat, a pesar de ser oposat al projecte, i molt bé el que va deixar el difunt Canalejas a la situació liberal.

Sembla mentida, que acompanyi als octogenaris i setenaris en Montero Rios en sa calaverada. És que cerquem un altre conflicte com el de 1905? És que han oblidat la Solidaritat Catalana, creada precisament per allò que enderroga el poder an el senyor Montero Rios? Considerem, meditant, on hi ha el risc si en acceptem el projecte de Mancomunitat, o en posar en pau amb nos, a Catalunya.

«Es que el Senat, no ja una fracció senatorial, pot evitar la Mancomunitat de dues o més províncies per a fins administratius? El per a impedir lo que, amb arreglo a les lleis vigents, pot fer-se, resuscitant els vells alcaides, els chiquilles, Ben Montero Rios, i els conservadors, la qüestió catalana, la Solidaritat Catalana i la pugna entre Catalunya i l'Estat espanyol? Sentim'veure a homes com l'Eche-garay i Carradec, embarcats en aquesta mala trinxera. Ens estranya que en Portuondo, ex-republicà i ex-autonomista, negui a les regions espanyoles, molt noves de lo que s'anava per a Cuba. Ens sorpren també veure amb tan males companyies an en Garcia Prieto, ministre del Govern que presenta a les Corts el projecte. En canvi, trobem natural i lògic que el protogallego, el màxim caci de la regió encadenada, el marqués de la Riestra, faci oposició a un projecte que si quicòm de bo té és la possibilitat d'enfortir a les regions contra l'hegemonia de la Castella.

Creuen els conservadors i els fòssils dels liberalisme, que Catalunya va a tolerar la imposició d'un partit condemnat a l'ostracisme i d'uns polítics dignes de figurar en una osera?

Contra els vetos dels cacies i els oligarques tot és licit i tot és plausible: l'himne de «Els Segadors», la Solidaritat i fins les estendardes separatistes. Ahir se veié que tots els catalans, excepte en Concas, votaren el projecte. Això és quicòm més important que la coincidència de conservadors i monarquistes, fatal per a ambdues agrupacions. Lo millor que podria ocórrer és que se vedadors i monarquistes que quicòm al Govern en una votació de l'artícul del projecte.

Creu el senyor Montero Rios que podria governar enfront a Catalunya i enfront de mitja Espanya?

En quant als conservadors, podran obtenir la col·laboració dels monarquistes, però junt al veto de republicans i socialistes se posarà el de Catalunya, partidaria de la Mancomunitat de les quatre províncies.

Al Senat.—Comentaris i impres-sions.

Aquesta tarda, en el Senat, els amics del senyor Montero Rios, que comentaven la crisi, se mostraven satisfeits. El president dimissionari, no obstant manifestar que deplorava lo ocórrer que el únicament el satisfia la creença de que, si li otorgaven la raó en el plei, en la elecció de secretaris de la Cambra, tornarien a ser elegits per liberals i conservadors el marqués de Laurencin i el senyor Garcia Molinas.

No hi ha hagut cap altra nota interessant.

Don Eugeni Montero Rios ha perllongat la tertúlia en el saló de conferències fins a dos quarts de sis de la tarda. Els comentaris a la nota oficial de facilitat pel Govern, donant compte del plantejament de la crisi, han sigut variats, estant en majoria els que dedueixen del contingut de la nota que la resolució de la crisi està prejutjada, senyalant com lo més segur la continuació del comte de Romanones, modificant el Gabinet.

També abundaven els que sostenien que la crisi no seria resolta tan aviat com pretenen fer creure els amics intransigents dels actuals ministres i que hi haurà canvis, en quicòm cas, la resolució de la Corona no podria ser coneguda per tot el dia de demà.

Opinió den Lerroux.

El senyor Lerroux manifesta que la nota del Govern va vindre a dir al Rei que el darrer decret del Senat posava de relleu la impossibilitat de quevingu al poder els conservadors, i en canvi, alguns elements republicans se disposaven, mitjançant certes condicions, a fer la evolució cap a la monarquia.

Ademés, el Govern pot apuntar-se com un èxit seu la ruptura de la conjunció republicana-socialista.

Sobre això, el quefe dels radicals ha dit que no tenia el fet la importància que se li dona, perquè, si bé la conjunció era un obstacle per a impedir la tornada dels conservadors al poder, l'obstacle subsistia perquè el partit radical se basta i se sobra per a impedir que puguin tornar a governar els conservadors.

La minoria conjuncionista.

El senyor Azcarate ha citat per a reunir-se demà, a les sis de la tarda, en la secció tercera del Congrés, a la minoria de Conjunció republicana-socialista, per a tractar dels assumptes polítics d'actualitat.

Telegrames als governadors.

El ministre de la Governació ha dirigit aquesta tarda un telegrama circular als governadors, donant-los compte de la crisi, redactat en termes anàlegs als de la nota oficial del Consell de ministres.

Conferències comentades.

El capità general de la sexta regió don Juli Domingo Bazán, ha celebrat una conferència amb el comte de Romanones.

Sobre lo tractat res se'n sab.

El general Bazán ha conferenciat després amb el ministre de la Guerra i amb el general Weyler.

Aquestes conferències, però principalment la celebrada amb el quefe del Govern en el seu domicili particular, han sigut molt comentades, concedint-se-li importància política.

Opinió den Pau Igle i is.

El quefe dels socialistes estimava com cosa molt natural el plantejament de la crisi.

Donada la descomposició del partit liberal no podia succeir altra cosa.

«Amb tot, creu don Pau Igle i is que continuaria al davant del Govern el comte de Romanones. Encara que altra cosa creguin els conservadors, aquests no poden tornar al poder.

«Azcarate en Villanueva.

En el Congrés s'ha comentat una conferència que's deia havien celebrat

els senyors Azcarate i Villanueva.

Preguntat aquest pels periodistes ha manifestat que no hi ha hagut res de conferència.

Lo ocórrer és que el senyor Azcarate que ignora la crisi, ha anat al despatx presidencial per a enterar-se del plan parlamentari, i quan allà ha sabut lo que ocorria ha permanencut uns moments parlant de la crisi.

Una opinió.

Un ex-ministre liberal, discutint sobre si continuaria el comte en el poder, deia:

«Si no tenen vostres més motius de judici que la nota oficial, no és bastant.

Fins an aquests moments no ha intervingut S. M. per a res en la crisi.

La única acció ha sigut firmar uns decrets que portava el quefe del Govern. Desde el moment en que's planteja la crisi se podria parlar i allavors veuríem lo que passa.

(Següent a 3.ª pàgina)

GLOSARI

DE LES MISTERIOSES PROPRIETATS

IDELES ORIGINALS

I DELES DE VARIA KIPIANI

Varia Kipiani és una jove i docta amiga de Mlle. Yoteyko, la ben coneguda en ciència psicològica i pedagògica. Varia Kipiani té psicofísics misteriosos poders. Eren a Ginebra i al·lucina en un Congrés de les colomes missatgeres i del seu sentit de orientació. Varia Kipiani pujava dalt de tot d'una montanya, se feia venir els ulls, se deixava desorientar per uns quants gravells. Però sempre, sempre sa dreta mà signava la llunyana Polònia.

Varia Kipiani ha escrit ara un llibre sobre un tema que li és car. Ella sosté que és un error i com un pecat lo que solem fer de desenvolupar únicament per l'exercici del treball, i en general, de la pensió, la mà dreta i esquerra és natural en l'home, però en les nostres costums, aquest defecte s'accentua per l'exercici d'una de un sol costat, imposat autoritariamente als petits, dins la família i en la escola. Convidaria, en lloc d'això, fomentar l'ambidextria; fer l'educació simètrica de les dues parts del cos.

Varia Kipiani creu que això doblaria la nostra potència intel·lectual i motriu. Ara, ocorre que fent jugar exclusivament lo dretre, desenvollopem, en conseqüència, un sol hemisferi cerebral. L'ambidextria és desenvolupar tots dos. Permetria, ademés, de ells, per qualsevol causa fos lesionat, d'aquests socors de suplència de que sovint se val l'organisme, per a conservar ses funcions.

Varia Kipiani ademés va a un Museu, i us fa notar que gairebé totes les figures de les tantes coses orientades cap a la esquerra. És que els artistes, els autors, eren dreters. En algun artista, però, domina l'orientació a la dreta; és que el probablement era esquerra. Si els artistes s'eduquessin dins l'ambidextria, l'orientació de les figures els fora indiferent i l'art tindria més varietat.

Aquestes són algunes de les misterioses propietats, algunes de les originals idees de Varia Kipiani.

XNUS.

Polítics

Les flors den Llorente.

Ha vingut a Barcelona el fill del gran poeta valencià Teodor Llorente (q. a. C. s.) i ha portat uns geranis que ha plantat i cuidat aquell insigne escriptor al jardí de casa seva.

Els ha portat amb la idea verament dedicada de que siguin plantats aquí, al peu del bust que hi ha al Park. Els geranis, que plantats per mà del poeta a terra valenciana arrebegarien allí la primera savia, se nodriran ara de savia catalana i podran dir-li que ben poca diferència troben de l'una terra a l'altra terra.

Un delegat de la Joventut Valencianista, don Eduard Garcia, ha demanat a l'alcalde autorització per a plantar els geranis, i no cal dir que li ha sigut concedida a l'acte.

Varies.

El partit progressista dissipa farà una vetllada-miting per a commemorar el cap d'any de la mort den Ruiz Zorrilla i per a parlar de l'actual situació dels partits republicans.

Precedent de Tarragona és a Barcelona el diputat don Juli Nogués.

El diari de Madrid que, amb el pretext de publicar unes quantes vistes de Barcelona, s'ha fet donar, en la sessió d'ahir, 500 pessetes de nostra caixa municipal, té per corresponent a Barcelona un conegut lerrouxista ex-regidor.

Després de monumentalitzar en Giner de los Rios, els lerrouxistes se proposen fer lo mateix amb en Lerroux, al seu poble, La Rambla (Andalusia).

Ahir compliren 11 anys que passà a la immortalitat el gran poeta nacional de Catalunya, mossen Jacinto Verdaguer, el gran creador del nostre idioma i gloria de la literatura catalana.

El governador els va dir que l'assump-tió havia passat a la comissió de Sanitat i que ella resolgués.

Solució.

Diuen de Vich que ha sigut solucio-nada una petita vaga de paletes que hi havia en aquella ciutat.

Entre moros.

Dimarts a la nit, al Turó Park, varen sostenir una forta discussió Medjadj Hadj i Bordini Ali. De la discussió, com acostuma a passar en aquests casos, van néixer els cops de puny i botelles, treient-se el primer un ganivet que va clavar en el braç del segon produint-li una ferida lleu.

Una muller que els acompanyava, feia kler Kaddidjo, que és va posar entre els seus pausans va rebre alguns cops de puny.

Dels encants.

Una comissió de venedors dels Encants varen formular una comissió de veïns, va estar a manifestar al senyor Sanchez Amido, en contra d'una denuncia que li varen formular una comissió de veïns, que les barraques dels Encants no podien perjudicar en lo més mínim la salut pública.

El governador els va dir que l'assump-tió havia passat a la comissió de Sanitat i que ella resolgués.

Solució.

Diuen de Vich que ha sigut solucio-nada una petita vaga de paletes que hi havia en aquella ciutat.

Entre moros.

Dimarts a la nit, al Turó Park, varen sostenir una forta discussió Medjadj Hadj i Bordini Ali. De la discussió, com acostuma a passar en aquests casos, van néixer els cops de puny i botelles, treient-se el primer un ganivet que va clavar en el braç del segon produint-li una ferida lleu.

Una muller que els acompanyava, feia kler Kaddidjo, que és va posar entre els seus pausans va rebre alguns cops de puny.

La crisi.

El senyor Sanchez Anido, va manifestar ahir nit als periodistes que no sabia res de crisi i que encara no havia rebut el telegrama circular, notificant-li.

Teatres

Novetats.

«Mundo, mundillo». Tres actes

de los germans Alvarez Quintero

Aquesta companyia que actua a Novetats fa goig de veure per la compenetració dels elements que la componen, tots ells, per altra part, ben estimables. La Perez de Vargas, la Palou, l'Irene Alba, la Martinez, entre les senyores; en Zorrilla, en Bonafé, en Medjadj Hadj, entre l'element masculí, ens fan passar unes vetllades del tot selectes. Recordem la representació de «Las de Caim», la de «La escuela de las Princesas» i altres, descompen les produccions d'un valor literari nul, com, per exemple, «El premio Nobel», i astringim a tan simpàtics artistes ben aguts.

Ara ens han estrenat «Mundo, mundillo», comedia en la qual els germans Quintero han volgut provar d'omplir tres actes sense més que un petit bit d'argument. «Ho han conseguit». A mitges, perquè si és veritat que els elements pitjors de l'obra fan passar moments d'entretingut espial, també ho és que l'acció s'allargassa en excés. La pasta que hi ha en «Mundo, mundillo» podria donar per un acte tal vegada perdós de no guiar llargs. Per tres, no arriba.

L'interpretació és molt justa. Les senyores Alba, Palou i Perez de Vargas, i els senyors Zorrilla, Bonafé i damés companyes, hi ocupen tots honoràblement els seus llocs i alguns hi sobresurten.

Sport

Tir de colom.

Un premi de 3.000 pessetes ofert per la Real Associació de Cazadores constituïa el programa d'ahir del tir de colom. La concurrència, com en dies anteriors.

A la epulosa d'ensaij hi prengueren part 43 tiradors, essent dividida al sorteig en quatre categories: Pons, Urcola (V.), Sister, Clavé, marqués de Fuentel del Sol, Domingo Carles, Camino (C.), Sarzo, Alvarez, Ortueta, Martí, Castiella, Urcola (F.), Rocamora, Leach (F.), Girona (J.), Caralt, Girona (don Lluís), Girona (don Xavier), Caralt i Larrañaga (E.).

Per al premi se matricularen 56 tiradors. En la primera categoria foren ex-coscos 19, en la segona 10, en la tercera 7, en la quarta 3, en la quinta 5, en la sexta 2, en la setima 5, quedant tirant Ochoc, comte de Casillas (que equivocaren el novè), don Manuel Carls i don Climent del Camino; an aquest li escapà l'onzè colom, matant-lo Carls, quedant, doncs, aquest guanyador del primer i Camino del segon, i tenint acordat dividir-se la quantitat, va correspondre als dos últims matriculats a cada un i cinc cèntes a cada un dels senyors Ochoc i comte de Casillas, i en aquest la medalla del tercer premi.

Els coloms han continuat sortint forts: hem de fer especial menció de la selecció que sapigué fer el senyor Oliva en la tirada d'ahir de la Copa Alfons XIII, que obligaren a fer un curt tant per cent les millores sospites de la competició, que s'acabà de lo més brau que s'ha tirat.

Se tirà després el premi per a les senyores, prenent-li part 50 tiradors. A la quinta volta quedaren tirant, Pons, Clavé, Carls (M.), Llopert, Leach (M.), Pons, Siera, Joaquín, Miret, Salgado i Boifill; seguien lluitant fins al dotze colom, en que quedà vencedor el senyor Boifill.

El premi correspondgué a la senyora donya Herminia Miquel de Bonastre.

Municipi

A la sessió darrera celebrada per la comissió de Reformes, se tractà de la adquisició del gran edifici que fou convent de Vallbona, deshabitat d'ensà de la setmana tràgica.

Desseguida comendà'l lector l'importància d'una tal operació i lo molt que convé anar-hi amb peus de plom. Lo que no's comprén—o pot ser es comprén massa—és que certs lerrouxistes que al bini passat s'oposaren sistemàticament a la compra, ara, tot d'un plegat, se senten extraordinàriament entusiastes i tinguin pressa, tanta pressa, que hi hagué qui emeté la pretensió de que a dita sessió es resolgués de cop i volta, fins passant per sobre dels requisits legals, no havent-hi lograt per l'irreductible oposició del senyor Carreras Gaudí i per les observacions que feu un alt funcionari.

Preus tenim entès, el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria estava en tractes per a comprar-ho a 4 pessetes pam, projectant construir allí el seu local social. Però abans d'ultimar el conveni, l'ex-pressada societat trobà cosa més apropiada—un grandios edifici de la Rambla de Santa Mònica—i, com és natural, desistí de la projectada adquisició.

Aleshores se feren proposicions a l'Ajuntament, al qual ja se n'hí havien fet abans dels tractes amb el C. A. de D. Se demanà a les oficines facultatives una valoració i aquesta fou feta a raó de 5 a 6 pessetes pam, si bé afegeix que's pot gestionar una rebaixa.

I resulta que alguns que s'oposaven a la compra a 3 i a 4 pessetes, ara troben que convé comprar-ho a 5 pessetes, i no sols convé, sinó que urgeix.

Nosaltres creiem que convé anar-hi amb calma. I pot ser convidaria més que's deixés per a l'Ajuntament que vindrà en 1914.

De Societat.

En el Cambril de la parroquial iglesia de Santa Agna se varen unir ahir en matrimoni el distingit sportman En Antoni A. Valentí i Pérez amb la simpàtica senyoreta Na Peteta Jordi i Pey, filla de l'acablat fabricant En Artur Jordi i Martell. Varen ser padrins, per part del nuvi, En Vençósia Fluví i per part de la noia, En Artur Asenjo i en Josep Mas i Trillas, oncle del nuvi i per son cosí, nostre particular amic en Ramon Farré, i per la noia, els distingits lletrats don Vicens Marin Cereceda i don Eduard Pérez Cabrero i l'oncle de la noia don Joan Grau i Soda.

Van beneir l'unió el vicari de Santa Agna, qui va pronunciar una eloquent plática. Després de celebrada la santa missa, les distingides famílies varen tragar-se a la «Maison Dorée», on els hi fou servit un esplendí banquet que va rematar-se amb inspirats parlaments.

Els nuvis surten avui cap a París, Suïça i Alemanya, a efectuar son viatge de noces.

Moltes felicitats els desitem.

NOTICIES

DE BARCELONA

EL TEMPS.—Altra vegada vam tenir ahir dia clar amb les característiques del vent de mitjorn, baròmetre quasi quí i temperatura alta.

Continua la forta depressió al N. de Europa (753), amb tendència a estendre's havent-se format ahir una petita depressió sobre terres de Murcia.

Als Baicans, a França i part d'Àustria, hi havia el cel cubert.

Termòmetre dins de ciutat, a les set del matí, 16 centígraus; a migdia 26. Baròmetre, 765.5. (Pressió anterior

Rifa de Madrid

PREMIOS MAJORS

Madrid, 11, 12 i 15 tard.

PRIMER PREMI: 250.000 pessetes
Número 18.024. — Bilbao

SEGON PREMI: 60.000 pessetes
Número 6.490. — Madrid

TERCER PREMI: 60.000 pessetes
Número 20.572. — Cartagena

Premiats amb 6.000 pessetes

5.870 i 15.806, Córdoba; 17.256, Barcelona; 573, Saragossa; 15.235, 2.285, 16.419, 503, 10.136, Barcelona; 19.695 i 11.519, Madrid; 16.060, Bilbao; 5.333, Gernika; 16.695, Pamplona; 17.873, Castella; 6.234, Cáceres; 20.266, Madrid; 11.905, Madrid; 1.185, Ceuta.

Premiats amb 800 pessetes

DESENA

23 59 61 57 86 90

CENTENAR

181 956 711 474 806 134 404 336 952

339 575 365 110 680 962 588 601 953

192 100 404 133 903 767 588 601 927

407 729 154 977 213 254 016 902 251

203 971 495 721 523 358 595 708 390

003 829 166 125 949

MIL

806 243 925 968 760 248 039 647 825

839 961 399 126 249 236 607 901 224

407 729 154 977 213 254 016 902 251

203 971 495 721 523 358 595 708 390

003 829 166 125 949

DOS MIL

276 991 464 582 535 213 573 577 227

258 073 984 722 238 678 065 706 068

160 986 447 036 486 229 993 170 715

640 502 178 186 266 492 014 901 549

568 888 862 592 657 819 047 643 618

366 435 570 264 785 754 499 687 476

079 486 393 028 990 172 247 428 702

350 596

TRES MIL

186 596 315 142 322 162 760 450 853

426 484 830 140 519 919 174 876 439

449 890 027 590 522 128 418 194 578

796 705 459 204 748 414 351 269 485

509 251 504 926 473 777 918 906 455

402 407 804 190 513 686

QUATRE MIL

984 701 194 966 618 003 274 294 787

187 001 858 188 352 714 862 381 291

314 953 024 392 302 638 197 680 570

193 395 056 839 338 232 514 552 462

600 071 907 721 922 790 622 219 414

221 398 556 685 117 653 971 009 064

709 324 700 604 359 303

CINC MIL

678 602 340 710 290 573 012 305 050

058 827 591 026 540 297 175 571 841

778 383 413 369 411 312 051 654 976

545 334 201 359 001 486 689 459 635

805 349 948 793 024 438 263 372 104

496 860 019 808 223 630 061 863 054

857 612 353 404 578 695 425 220 540

011 746 060 000 849 338 822 702 791

993 135 599 834 583 642 314 197 485

406 330

SIS MIL

078 792 873 591 966 378 604 265 271

053 277 493 805 285 825 335 848 050

346 065 726 127 983 007 915 093 242

137 561 859 226 401 724 241 304 111

795 750 154 459 552 713 593 332 990

174 142 388 195 512 257 545 149 794

439 455 294

SET MIL

899 466 061 801 414 534 025 567 308

797 192 548 504 596 420 145 721 650

077 652 783 864 476 921 479 297 942

444 006 156 749 257 324 948 363 121

095

VUIT MIL

735 739 351 233 815 039 164 580 307

850 566 208 521 593 828 340 838 067

780 843 528 370 458 930 367 364 425

090 116 884 245 312 753 452 073 073

079 015 047 792 060 670 943 962 021

NOU MIL

766 855 375 993 852 021 600 775 495

373 387 601 543 454 254 054 683 255

078 662 762 059 159 158 708 954

642 061 415 591 648 807 284 646

636 377 474 517 963 676 525 742 404

612 286 934 011

DEU MIL

586 372 514 049 434 367 902 605 551

136 540 175 519 940 014 257 400 158

216 204 804 733 488 392 786 261 747

207 200 945 800 506 823 853 614 010

027 351 879 914 882 987 317 039

ONZE MIL

350 658 148 022 600 083 726 079 656

912 975 627 373 949 101 542 772 555

460 232 392 738 101 084 785 562 107

277 128 353 616 589 571 718 173 564

418 894 133 944 964 557 424 981 246

771 680 244 175 038 725 699

DOTZE MIL

350 444 288 476 208 152 942 918 373

147 096 597 293 390 445 317 509 755

373 910 301 310 397 648 358 834 198

703 919 787 331 028 550 232 287 276

003 956 245 895 036 762 887 164 154

TRETZE MIL

183 497 390 454 334 147 920 042 488

295 509 843 303 433 190 751 231 122

870 507 946 676 477 468 470 826 365

070 684 524 949 335 076 558 930 858

175 752 690 172 899

CATORZE MIL

323 103 640 337 728 763 223 953 945

484 398 017 075 636 074 399 569 595

491 334 133 985 188 536 798 959 741

748 405 216 628 276 096 712 858 095

259 684 289 163 080 258 683 524 181

QUINZE MIL

643 071 887 005 600 312 410 728 367

873 261 935 984 112 232 736 189 442

135 749 112 130 506 562 159 086 807

052 066 700 872 609 671 555 127 975

586 438 205 948 137 139 884 192 114

370 178 440 612 498 474

SETZE MIL

959 523 267 918 379 097 366 605 270

690 756 761 410 972 117 295 674 999

Borsa

Gambis facilitats per la Casa

J. Marescau i Cia

Barcelona 11 juny

Sessió del matí

Operacions Queda

4% Interior fin. mes. 80.85 80.85 80.85 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

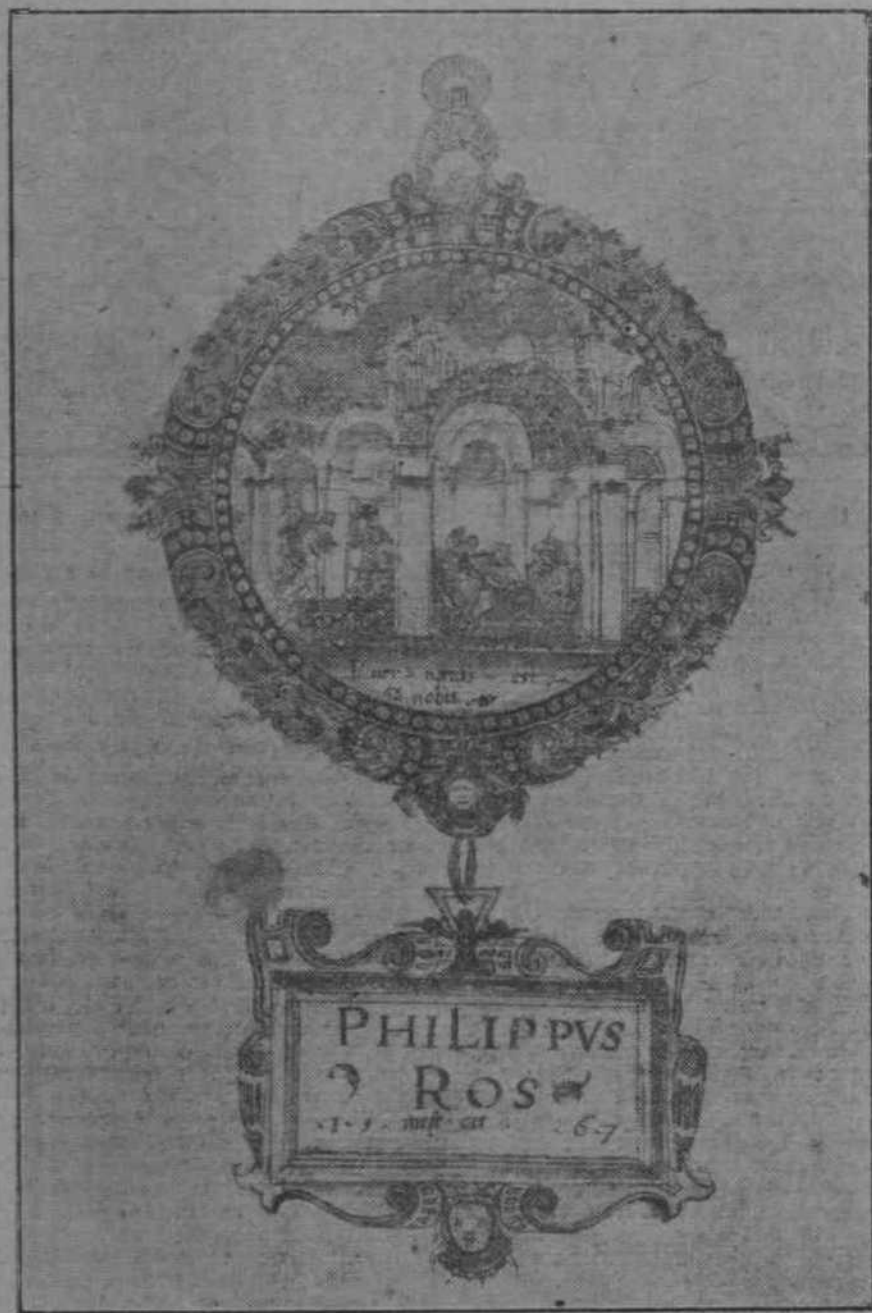
Ac. F. C. N. d'España fin. mes. 102.90 102.90 102.90 p

Ac.

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.- Art antich y modern.- Pedagogia artística.- Museus y Coleccions.- Art nacional y extranger.- Curiositats barcelonines.- Ressenya de conferencies.- Exposicions locals y forasteres.- Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

132

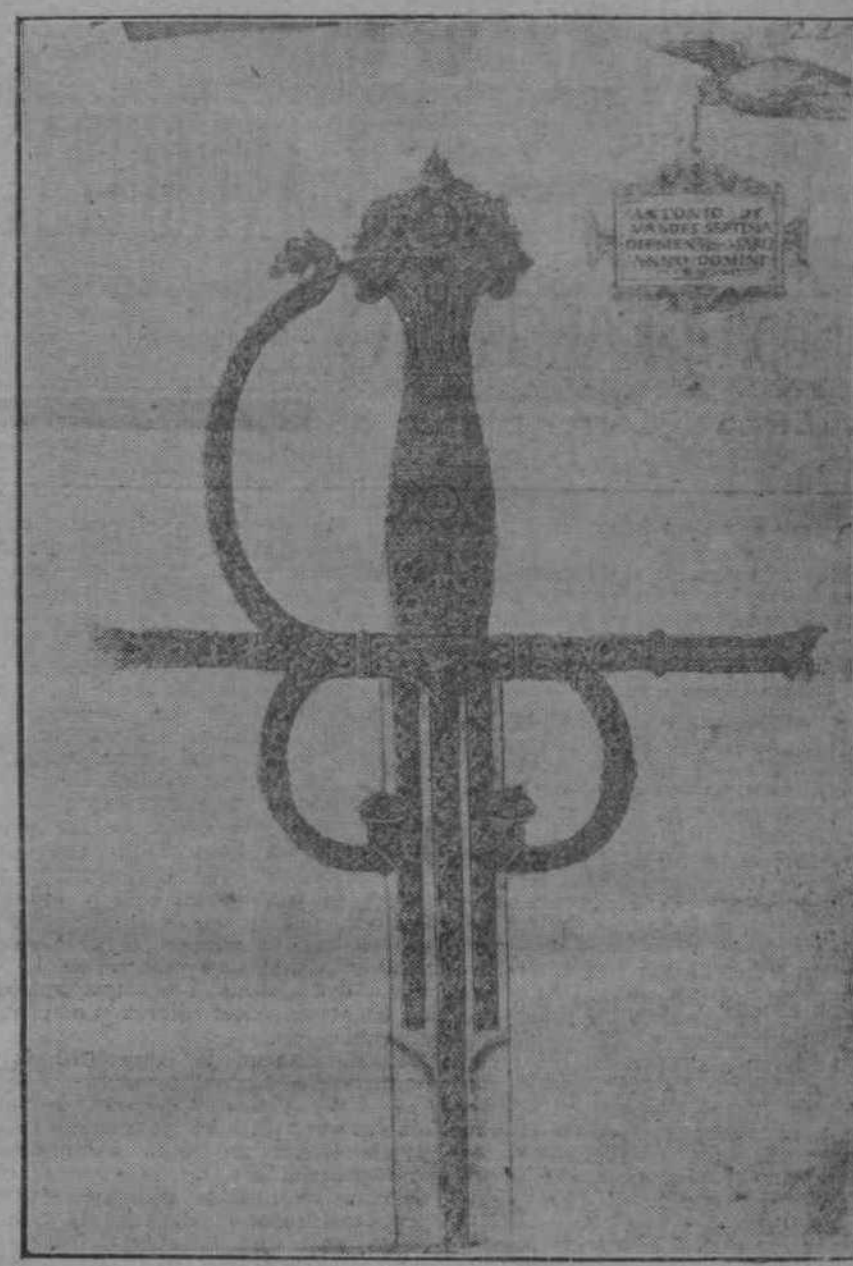
Projecte d'un penjoll amb esmalts. Obra de Felip Ros, any 1587 (Llibre de Passanties del Gremi d'Argenters de Barcelona)

Projecte de pendaloca, de Geroni Gordiola, primer terç del segle XVI. (Llibre de Passanties)

Projecte de pendaloca, per Amador Belloch, primera meitat del segle XVI. (Llibre de Passanties)

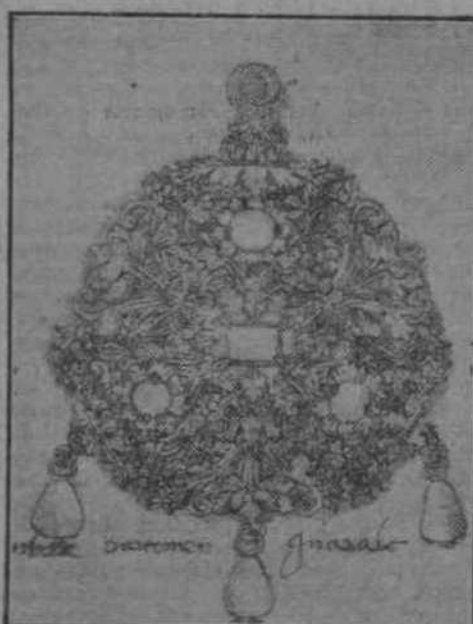
Projecte d'espasa de Antoni de Valdes, any 1537 (Llibre de Passanties)

Els Argenters de Barcelona

Damunt dels Llibres de Passantia del Gremi d'Argenters de Barcelona, que's conserven en la Biblioteca del nostre Museu Arqueològic, hi ha escrita, amb una eloqüència meravellosa, la història melancòlica de la decadència de l'Art a Catalunya, l'història gloriosa d'un passat més sortit, que esbrinem per les ressequides exquises dels temps presents, massa oblidats, a la seva gloriosa feina, com un homenatge als argenters artistes d'avui dia, massa poc considerats en el gremi de les Arts, per culpa d'un concepte de l'Art erroni propagat en les nostres escoles i mantingut pels interessos creats dels fabricants de quadres a l'oli.

An els, als mestres de la nostra joieria, als argenters barcelonins que hagueren fama per tota Itàlia i França, va avui dedicada la nostra «Pàgina», com un homenatge dels temps presents, massa oblidats, a la seva gloriosa feina, com un homenatge als argenters artistes d'avui dia, massa poc considerats en el gremi de les Arts, per culpa d'un concepte de l'Art erroni propagat en les nostres escoles i mantingut pels interessos creats dels fabricants de quadres a l'oli.

La gloria dels bells oficis demanava de part nostra aquesta genuflectió que fem avui davant dels Llibres de Passantia. Avui, que el vell carrer de l'Argenteria, amb les seves botigues i obradors, és mig-partit per la rectitud de la reforma; avui que han desaparegut de aquell barri característic les remors de la tasca i les canturries dels fadrins, venint de les finestres altes, avui que ja gairebé és perdut el tipus característic de la casa de l'argenter, amb la botiga a baix i el taller dalt de tot, abocat i la llum pels amples finestres; avui que els senyors, com les pubilles i els hereus de pagesia, ja no van per

Pendaloca de Bartomeu Juana (7) - 1518 (Llibre de Passanties)

Dibuix d'una daga, per Rafael Ximenes Any 1537 (Llibre de Passanties)

allí a cercar les joies del nuviatge, diem la gloria dels argenters de Barcelona, perquè serveixi d'exemple als artistes nous, qui follament empatien la Bellesa per les vaporoses altures, quan ella rau adormida en el fons d'aquella humilitat que's troba en tota labor manual, en el cor de l'esforç que vol torçar el material a la corva de la gràcia, en el servei de la passió que torç el ferro i arriassa el vidre, que encasta la pedra preciosa i repuja la plata; en el moll de tota energia capaç de creació, en la substància de tot esforç, de tota lluita, de tota activitat.

Pocs, ben pocs han agut en els nostres dies, els hereus dignes d'aquells argenters barcelonins, homes d'ofici hàbils, i homes d'esperit afinat. Ja sabem els noms que podem dir, i no cal dirlos; mes, per glorioses que fossin les seves obres, no arribarien pas a la gloria d'aquells argenters del passat, car aquestes d'avui són gries d'uns quants homes artistes argenters, casos individuals, fent obra acas artísticament millor i més pura, però no és la gloria del Gremi, que és una gloria social, no és el mestratge provat sota el tribunal dels prohoms, no és la llei de l'ofici, mantenint de cara al món l'honor professional, ni a pesar dels esforços que el Gremi fa actualment, sostenint i pagant amb lloable esforç una escola de dibuix per als aprenents, propulsant la seva educació artística esperonant la seva activitat creadora, per medi dels concursos anuals que aquí tant hom lloa perquè són dignes de lloanca.

Moriren els gremis al sò de les marxas de Riego; morí l'organització del treball honrat on l'espiritualitat era estimada i guardada de l'enlilament d'un negoci inútil i pernicios per al gust públic i per a les costums. La trampa legalista, que és la joia anomenada d'apariciencia, llueix entremortador d'americana ha nascut al morir la llei del Gremi, i han florit per les cantonades de la Ràmba els grans establiments comercials que han bendat els obradors de gust d'ofici i han mort l'art de la nostra Argenteria, enterrant-lo sota una mortalla de platí sembrat de gitanesques resplandencies de brillants químics.

Encara però, cada any, com una flama de resplandencies del passat, com un llenguatge d'emoció artística, creua les vies noves, tremolant sota la llum del sol, desota el talem, a dalt del ta-

bernacle la Custodia de la Seu, damunt l'auria cadira del Rei Martí. Per entre les botigues dels argenters que poblen el carrer del Fernando i les Rambles, el seu tremolar sacratíssim és com una veu llunyana que canta l'història de les perdudes dignitats, i és de genolls en terra, davant de l'Hostia blanca del dia de Corpus, que sentim pujar del cor tota la dolçura de l'història, tota la magestat del passat, i refem, arrupits desso- ta l'afiliada tremolor de l'auria joia, la vida plena d'amor d'aquell artista anònim del segle XIV, un argenter humil, que amb les dolçures del seu ofici, li barrejava les dignitats de la seva ciutadania, qui fou artista i conceller de la ciutat, tal volta prenent part en la vida civica i en la gloria de la seva Barcelona, de la qual el seu art n'era una part.

«Oh, que lluny ne som d'aquelles daurades èpoques! Ara els nostres argenters, els artistes i els que no ho són, venen classificats en una igual categoria d'industrial, d'artistes del «arte aplicados». La dama escassament encomana el projecte i vol una creació per a enjoiar son pit. És més estimada la joia feta, i sols uns poquets benemèrits, honor de l'art nostre, han lograt salvar aquell vell honor de l'ofici, fent de les joies una creació, i sols uns quants familes, honor de la nostra aristocràcia, saben estimar el valor d'això, i compendre les diferencies que van de l'obra de remesa a l'obra d'art.

I és davant d'aquestes consideracions, que, fullejant els Llibres de Passantia, sentim plorar la veu del nostre cor, i veiem tremolar en les tenebres del passat, com un flic sobre el camp de deu que fou, les imatges d'aquells mestres barcelonins, amb els seus noms familiars: en Jaume Almerich, que fou conceller de la ciutat com Pau Berenguer, a les darreries del segle XV; en Pere i en Gabriel Nebot, en Jaume Pegleri, i en Toni Joan Campmajor, en Perot Fortuny i en Alfons Guja, en Joan Amat i en Joan Fuster, en Miquel Segura, i tants i tants que formen les llistes dels Gremis, patronat per Sant Eloi, el gloriós argenter bisbe, la vida del qual un pintor del segle XVI conta meravellosament en els retauls que guarda el nostre Museu, com una joia escassa de l'Art d'aquell temps, en el fust del pèrver de Catalunya anava a pondre's fins a l'actual resurrecció.

L'obra d'aquests homes no era pas una gloria local; no ho creguem. La seva fama se troba prou escrita en els inventaris de les grans cases franceses. Com a catalans són designats en l'any 1457, els dos argenters que el Sant Pare Calixte III crida al seu costat (Aurifabri catalani); aquells dos argenters que foren en el moment de filigranes d'or i amb tots d'esmalts les espases que el Pontífex regalava anyalment als Reis cristians, o les joies, com la rosa d'or destinada al Rei de França Charles VIII. Catalans foren els qui anaren a Nàpols a treballar en la Cort d'Alfons, el Rei amador de les bagues, i ho foren els que en la mateixa ciutat treballaren sota el regnat de son fill, Ferran I.

En aquell temps, i de molt abans ja, els nostres artistes feien un gran comerç de pedres fines amb l'Orient, lluminós encara; perquè el Gremi d'argenters és dels més antics i dels millor organitzats. L'història llarga que és signe de gloria, comença documentalment en el segle XIV, permetent-nos constatar abans d'ella l'existència de la corporació. És el document un privilegi de l'Infant D. Joan d'Aragó, citat per Campmany en ses «Memories Històriques», concedint a la corporació el dret de nomenar els seus membres, cada any, per la diada de Sant Eloi. I aquesta antiguitat de l'Art, de la qual ens resten com a mestres les solenns custodies de Girona i Barcelona, les nombroses creus piquials—com la de Solsona, que un document trobat per mossèn Serra i Vilardà ha permès datar i afiliar a un argenter barceloní—els calzes que guarden els tresors ignorats dels nostres temples, si és que's guarden, i tantes altres belleses que allarguen massa el nostre treball, és una prova dels esplendors que la nostra argenteria ha tingut, quan la cultura catalana, quan el nostre país tenia de si prou força per a adaptar-se i fer catalana una fórmula d'art que creuava el món d'aquell moment.

I com les obres d'argenteria, i amb elles, són així mateix citades les obres d'esmalteria.

El baró d'Avallier cita entre altres obres d'esmal, constates en els inventaris dels castells francesos, fetes de la façó d'Aragó, un reliquiari d'esmalteria catalana que fou exposat l'any 1878, en el Trocadero, per madame de Boiss, en el qual s'hi lleixen damunt d'un fons blau:

HOC, OP. FCM. FVIT. P. BICE. ABBIS. DE RIPOL. ANNO. DNI. MCCCLXVIII. (Obra feta per Bice Abat de Ripol l'any del Senyor de 1459).

Les esmalts catalans hagueren també fama, i si bé la documentació no'n dona

proves fins als segles XVI i XVII, la perfecció amb que's feien suposava una llarga tradició, que havia donat maneres especials d'aplicar l'esmal, transparent a opac, dels «cloisonnés», o bé cuit separatament de la joia decorada, damunt d'una planxa, que s'aplicava després com qui encasta una pedra sobre l'objecte a decorar.

Es cert que's nostres artistes no són citats per Cellini en ses memories, i d'això s'estranya Joan d'Arpa, son contemporani castellà, en el seu llibre cèlebre «De Varia Commensuración» obra formulista i freda com totes les del seu temps; mes sia això oblit o insignificancia de l'art nostre als ulls del celebrat Orfebre florentí, és lo cert que les mostres de l'art dels argenters barcelonins del segle XVI, que trobem en els llibres de Passantia, acusen moltes d'elles, com les que publiquem, un art ben superior, comparable amb lo millor de l'època, aixís d'Itàlia, com de la Flandes que s'endua la gloria de tenir bons argenters, trobant-se, entre lo dels nostres artífices i lo dels flamencs, certes semblances i certa habilitat de dibuix ben comparables, com són per exemple, un dibuix de Joan Ximenic, que diu la copia de qualque obra de Collaert, o inspiració dels dibuixos de pendalokes que Holbein dibuixava per al Rei Enric VIII.

Prou debatuda ha sigut la qüestió de les influencies flamencques o italianes sobre l'art nostre per a que calgui insistir aquí en la qüestió.

D'ambdues bandes segurament ne rebrien els argenters barcelonins de la primera meitat del segle XVI, a judicar pels dibuixos dels llibres de Passantia que comencen en aquest temps, si bé es veu pel clar que tot lo que d'Itàlia podem tenir, ens pervé guarmit d'una senyal indiscutible de gust castellà, o emudejara millor dit. És el Renaixement que ens arriba per Espanya, lo que de Itàlia hi ha en lo nostre, i és lo flamenc majorment nostre, per quant la Flandes porta'l gust nou, dins una forta tradició gòtica, que coincideix millor amb la que aquí teníem per haver-nos sabut adaptar aquell art.

Hem de comptar, no obstant, amb que en aquell temps hi havien ja edities llatines amb models, i que aquestes, més a poc a poc que ara, circulaven com ara pel món. Això dona idea de com podien ésser diversos els caràcters que tingué la joieria, si bé indubtablement cal tenir en compte que, amb l'imitació, tot sempre hi té una gran importància la relació espiritual que el país que les edita pugui tenir amb el país receptor.

Passat aquest segle XVI, visiblement, l'art de la nostra argenteria decau. Tots els barroquismes, totes les pensades s'arrapen com males herbes en les nostres obres d'argenter. El fadrí, al passar-se a mestre, o al tornar de soldat ja mestre, i fer nou examen, se dibuixa ell, amb la casaca de soldat, i la joia és en mig d'un paisatge «miliciano» un element secundari, que un ocell carrenci porta al bec, o és perdut entre els espais d'una pedantesca escena mitològica, que no té més objecte que fer veure la mica d'il·lustració refredada que ha rebut l'autor.

De graó en graó va devalant l'art fins a l'abandonament de tota personalitat, fins a la perdua de tot gust. En dregat aquest número a la gloria dels argenters, hem reproduït tan sols les belles mostres de la bona època, filles d'un estat de cultura florit; mostres que van desapareixent dels Llibres de Passantia, que son com l'història malincomica de la decadència de l'Art a Catalunya i allhora l'història d'un passat més costós que s'esbrina per les ressequides que trobem encara entre els fills venerables dels Llibres de Passantia del Gremi d'Argenters de Barcelona.

Joaniquim FOLCH I TORRES.

Un llibre den Torres García

Ha sigut posat a la venda, amb el títol de «Notes sobre Art», l'anunciat volum de l'eminent decorador en J. Torres García, les doctrines del qual son ja ben conegudes dels nostres lectors. Saluam la publicació d'aquesta obra, de la que's ocuparem extensament dintre poc, reproduïm aquí un dels seus capítols per a donar mostra de lo que és:

Pintura decorativa

Creiem que pintura de caballet i pintura decorativa o mural, ara en cert modo confoses i com barrejades, deuen deslliurar-se per complet i limitar-se a lo que han de ser. La pintura mural, a nostre entendre, deu cercar aquesta forma que oscilla entre la real i l'objecte a decorar, i el quadre de caballet, la impressió de llum i de contrast, en que «desapareix» l'objecte. Perquè l'art no vol les coses imprecises ni vacilants; vol lo accentuat, lo precís, lo concret. Mes ja hem senyalat la cau-

sa d'aquella confusió: estem en una època de transició, i assistim a les aca- balles del realisme, per a cedir el lloc a una pintura ideal i decorativa, que

dem dient, nostra convicció és, de que el realisme ha fet ja tota la seva evolució i tendeix a desaparixer.

En efecte, la preponderancia de la pintura decorativa, en el nostre temps, és evident. Però, aquesta febre de renovació en les formes de l'art, ha produït tals extravagancies i monstruositats que no hi ha altra època que, en aquest punt, pugui compararse a la nostra. A més, aixís com abans els quadres s'amplaven fins a convertir-se en pintures murals sense ser-ho, ara, la pintura de caràcter decoratiu, per manca d'espai en que desenvollop-se, té de que dar limitada moltes vegades als estrets límits del quadre.

La pintura, doncs, torna a son origen. Torna a ser lo que té de ser: decorativa. I dir decorativa és dir ideala, ja que en decoració les imatges més bé son idees de les coses.

Per altra banda, el quadre de caballet ens sembla una estranya invenció, que sens dubte, va tenir son origen en el «trompe l'oeil». Perquè limitar una pintura per medi d'un marc, com per a simular una finestra, i més si aquesta pintura s'esforça en donar-nos una apariciencia de realitat (puix és el caràcter d'aquest genre d'obres), és cosa sospitosa, que's fa dubtar de la noblesa de son origen. A més, quan comença l'ol del marc en les pintures? Comença, tantament, quan acaba la pintura executada directament sobre el mur, o en l'espai del retaulle. El quadre a més, ens sembla quelcom de postic, i com un recurs molt pràctic, si's vol, per a que el propietari s'ho pugui endur al carrer de pis... Mes això no és el substituir la pintura al fresc o al tremp, per tectes enganxades a la paret i pintades a l'oli, i lo que és més, executades al taller!

La pintura ha de tornar a son origen, amb tota la seva tradició espiritual i

en concepte nostre, és la única i vera forma d'aquesta art.

Perquè pinturas i decoració són una sola cosa. Decorar, embellir el cos humà i els objectes, va ésser la primera manifestació de la pintura, apart d'altra finalitat que pogués tenir, sempre molt secundaria. Mes en aquest començament, si l'home esboça una forma natural, «no imita», reproduïx, més bé, una imatge, a manera d'idea gràfica del objecte. De manera que si l'home, segles i segles després, imita, cau en el realisme, se desvia del camí veritable de la pintura, no és degut a una tendència natural, sinó a altra causa. I és cert que, equivocadament, això últim s'ha tingut com un progrés, mes no hem de caure en tan gran engany. El realisme, és a dir, la reproducció de l'aspecte particular de les coses, malgrat l'apariciencia de vida que's dona, serà sempre quelcom de buit.

En concepte nostre, doncs, tota pintura que tendeix a quelcom de verament gran, capaç de satisfer plenament, deu renuar la tendència primitiva.

Dues coses de gran transcendencia se poden deduir d'aquest començament de la pintura, però que tenen una arrel comú. Primera: que si l'home al representar un objecte no copia, sinó que més bé, per medi d'una imatge que ell crea, ens dona raó de la idea que ell té de l'objecte aquell, i que aquesta imatge és aplicada a la decoració o embelliment de quelcom, tenim, una imatge perfectament adequada a la decoració, i que aquesta imatge, serveix, precisament, per a decorar objectes; o dit al revés: objectes decorats amb imatges perfectament decoratives. I la segona és: que pintura i decoració son una mateixa cosa.

I aquesta tendència segueix sense interupció i en línia recta, en l'art ja perfectat de l'Egipte, de Grecia i de Roma, està en els mosaics bizantins, en l'art gòtic, en els prerrafaelites... fins que amb els venecians comença la desviació cap al realisme que finex, com hem dit, amb l'impressionisme modern. Perquè en aqueix últim període del Renaixement s'inicia aquesta tendència realista? Difícil seria dir-ho, puix la cosa és més complexa de lo que pugui semblar; mes, tornant a lo que anà-

dem dient, nostra convicció és, de que el realisme ha fet ja tota la seva evolució i tendeix a desaparixer.

En efecte, la preponderancia de la pintura decorativa, en el nostre temps, és evident. Però, aquesta febre de renovació en les formes de l'art, ha produït tals extravagancies i monstruositats que no hi ha altra època que, en aquest punt, pugui compararse a la nostra. A més, aixís com abans els quadres s'amplaven fins a convertir-se en pintures murals sense ser-ho, ara, la pintura de caràcter decoratiu, per manca d'espai en que desenvollop-se, té de que dar limitada moltes vegades als estrets límits del quadre.

La pintura, doncs, torna a son origen. Torna a ser lo que té de ser: decorativa. I dir decorativa és dir ideala, ja que en decoració les imatges més bé son idees de les coses.

Per altra banda, el quadre de caballet ens sembla una estranya invenció, que sens dubte, va tenir son origen en el «trompe l'oeil». Perquè limitar una pintura per medi d'un marc, com per a simular una finestra, i més si aquesta pintura s'esforça en donar-nos una apariciencia de realitat (puix és el caràcter d'aquest genre d'obres), és cosa sospitosa, que's fa dubtar de la noblesa de son origen. A més, quan comença l'ol del marc en les pintures? Comença, tantament, quan acaba la pintura executada directament sobre el mur, o en l'espai del retaulle. El quadre a més, ens sembla quelcom de postic, i com un recurs molt pràctic, si's vol, per a que el propietari s'ho pugui endur al carrer de pis... Mes això no és el substituir la pintura al fresc o al tremp, per tectes enganxades a la paret i pintades a l'oli, i lo que és més, executades al taller!

La pintura ha de tornar a son origen, amb tota la seva tradició espiritual i

en concepte nostre, és la única i vera forma d'aquesta art.

Perquè pinturas i decoració són una sola cosa. Decorar, embellir el cos humà i els objectes, va ésser la primera manifestació de la pintura, apart d'altra finalitat que pogués tenir, sempre molt secundaria. Mes en aquest començament, si l'home esboça una forma natural, «no imita», reproduïx, més bé, una imatge, a manera d'idea gràfica del objecte. De manera que si l'home, segles i segles després, imita, cau en el realisme, se desvia del camí veritable de la pintura, no és degut a una tendència natural, sinó a altra causa. I és cert que, equivocadament, això últim s'ha tingut com un progrés, mes no hem de caure en tan gran engany. El realisme, és a dir, la reproducció de l'aspecte particular de les coses, malgrat l'apariciencia de vida que's dona, serà sempre quelcom de buit.

En concepte nostre, doncs, tota pintura que tendeix a quelcom de verament gran, capaç de satisfer plenament, deu renuar la tendència primitiva.

Dues coses de gran transcendencia se poden deduir d'aquest començament de la pintura, però que tenen una arrel comú. Primera: que si l'home al representar un objecte no copia, sinó que més bé, per medi d'una imatge que ell crea, ens dona raó de la idea que ell té de l'objecte aquell, i que aquesta imatge és aplicada a la decoració o embelliment de quelcom, tenim, una imatge perfectament adequada a la decoració, i que aquesta imatge, serveix, precisament, per a decorar objectes; o dit al revés: objectes decorats amb imatges perfectament decoratives. I la segona és: que pintura i decoració son una mateixa cosa.

I aquesta tendència segueix sense interupció i en línia recta, en l'art ja perfectat de l'Egipte, de Grecia i de Roma, està en els mosaics bizantins, en l'art gòtic, en els prerrafaelites... fins que amb els venecians comença la desviació cap al realisme que finex, com hem dit, amb l'impressionisme modern. Perquè en aqueix últim període del Renaixement s'inicia aquesta tendència realista? Difícil seria dir-ho, puix la cosa és més complexa de lo que pugui semblar; mes, tornant a lo que anà-

Pendaloca, obra de Joan Ximenes Any 1561 (Llibre de Passanties)

